

Najważniejsze wymagania edukacyjne – język polski

Uczeń powinien posiadać, znać, umieć

1. Posiadać podręcznik i prowadzić zeszyt przedmiotowy zgodnie z wymaganiami nauczyciela.
2. Umieć myśleć krytycznie; samodzielnie korzystać z różnych wiarygodnych źródeł wiedzy; selekcjonować i przetwarzać informacje oraz prezentować je innym (np. w formie pracy pisemnej, referatu, wykładu, prezentacji multimedialnej).
3. Umieć sporządzić notatkę z lekcji, wykładu oraz sprawozdanie z jakiegoś wydarzenia.
4. Umieć czytać ze zrozumieniem utwory literackie i nieliterackie (np. naukowe, popularnonaukowe, publicystyczne), formułować do nich pytania oraz logicznie odpowiadać na pytania do tekstu.
5. **Znać treść i problematykę omówionych na lekcjach tekstów kultury, szczególnie lektur obowiązkowych.** Dostrzegać i nazywać występujące w nich wartości narodowe i uniwersalne.
6. Umieć scharakteryzować omówione na lekcjach epoki literackie (podać ich ramy chronologiczne, przedstawić podstawy światopoglądowe, tło historyczne okresu, dominujące idee, główne konwencje i prądy artystyczne).
7. **Umieć formułować tezy/hipotezy interpretacyjne i rzeczowo je uzasadniać oraz sytuować interpretowane dzieła w kontekstach kulturowych/historycznych.** Umieć kulturalnie zabrać głos w dyskusji; znać i stosować etyczne rodzaje argumentacji przyjętego stanowiska.
8. **Umieć redagować pisemne wypowiedzi argumentacyjne** (np. rozprawki, eseje) oraz inne rodzaje wypowiedzi pisemnych poznane na lekcjach (np. charakterystyki postaci literackich, plany wydarzeń, eseje, opowiadania, przemówienia).
9. Umieć krótko scharakteryzować rodzaje literackie oraz najważniejsze gatunki literackie.
10. Umieć scharakteryzować formę artystyczną omawianych tekstów kultury oraz powiązać ją z ich wymową i dominującą w okresie ich powstania konwencją estetyczną. Znać najważniejsze środki artystyczne (np. metaforę, porównanie, epitet, apostrofę, hiperbolę) i umieć wyjaśnić ich funkcje w analizowanych/interpretowanych dziełach literackich.
11. Umieć krótko scharakteryzować: język jako umowny system znaków, akt komunikacji językowej oraz znać i rozpoznawać funkcje tekstów językowych. Znać części mowy, części zdania, typy zdań współrzędnych i podrzędnych oraz zasady analizy słowotwórczej wyrazów.
12. Znać i stosować style funkcjonalne polszczyzny (potoczny, naukowy, urzędowy, publicystyczny, artystyczny) oraz najważniejsze zasady obowiązującej etykiety językowej.
13. Znać rodzaje stylizacji językowych (archaizację, dialektyzację, poetyzację, stylizację groteskową, biblijną oraz odmiany stylizacji środowiskowej), rozpoznawać je w tekstach oraz umieć wyjaśnić ich funkcje (cel zastosowania).
14. Znać najważniejsze kryteria poprawności językowej; wiedzieć, czym są: norma językowa, błąd językowy i innowacja językowa. Umieć korzystać z różnych słowników, szczególnie: języka polskiego, poprawnej polszczyzny, ortograficznego, frazeologicznego.
15. Umieć scharakteryzować: współczesną polszczyznę, język reklamy, propagandy, wskazać w przykładowym tekście sposoby oraz cele perswazji i/lub manipulacji językowej (rozumieć różnicę między perswazją językową a manipulacją językową).
16. Znać i stosować w wypowiedziach ustnych na lekcjach j. polskiego oraz pisemnych pracach polonistycznych poznaną terminologię teoretycznoliteracką i pojęcia kulturowe, np. podmiot liryczny, monolog liryczny, narrator/narracja, realizm, fantastyka, groteska, tragizm, komizm, ironia, patos, perswazja, decorum.